

Asia: LVM/417/03/2013

Hallituksen esitysluonnos tieliikennelaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Tieliikennelain ja siihen liittyvien säännösten kokonaisuudistus on sinänsä tarpeellinen. Tuomioistuinten lainkäyttötoiminnan kannalta keskeisin uudistusehdotus koskee ehdotetun tieliikennelain 6 luvun liikennevirhemaksua. Koska kattavan lausunnon antaminen laajasta esitysluonnoksesta olisi käräjäoikeuden resursseilla käytännössä mahdotonta, tässä lausumassa on keskitytty pelkästään liikennevirhemaksua koskevaan kysymykseen.

Käräjäoikeus katsoo, että esitettyyn liikennevirhemaksuun sisältyy oikeusjärjestelmämme perusperiaatteisiin ja kansalaisten oikeusturvaan liittyviä ongelmia. Näiden merkittävien ongelmien vuoksi uudistushanke vaatii perinpohjaista jatkovalmistelua ja ehdottomasti myös perustuslakivaliokunnan kannanoton.

Liikennevirhemaksun luonne?

Esitysluonnoksen mukaan liikennesrikkomusten tutkiminen tuomioistuimissa siirrettäisiin yleisistä tuomioistuimista hallintotuomioistuinten käsiteltäväksi. Tämä olisi merkittävä periaatteellinen

muutos oikeusjärjestelmämme peruseriaatteisiin. Liikenne rikkomukset ovat lähtökohtaisesti vähäisiä rikoksia, joiden tuomioistuinkäsittelyn tulisi tapahtua yleisissä tuomioistuimissa.

Eriyksen merkittävää on se, että esitysluonnoksen perusteella rajanveto yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävän liikenne rikoksen ja hallintotuomioistuimessa käsiteltävän liikenne rikkomuksen välillä jää hyvin epäselväksi. Liikennevirhemaksun soveltamisalaa koskevan tieliikennelain 160 §:n 3 momentin 3 ja 4 kohdissa muun muassa käytetään ilmaisuja ”on omiaan aiheuttamaan muunlaista kuin vähäisenä pidettävää vaaraa tai haittaa” sekä ”osoittanut piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä”. Kuitenkaan esitysluonnoksessa ei miltään osin määritellä tarkemmin, mitä näillä lausumilla tarkoitetaan. Kysymys on keskeisestä rajanvedosta, jossa liikennevirhemaksun määräävän poliisin tulisi esitysluonnoksen mukaan ratkaista, onko kysymys rikoksesta vai rikkomuksesta, josta voidaan määrätä liikennevirhemaksu. Näin ei tulisi olla, vaan rajanveto yleisten tuomioistuinten käsiteltäväksi kuuluvan rikoksen ja hallinnollisella maksulla ”rangaistavan” liikenne rikkomuksen välillä tulisi säädellä selkeästi.

Ehdotusta on syytä tarkastella myös yleisestä vyyden näkökulmasta. Esitysluonnos merkitsisi liikenne rikkomusten dekriminointia, mikä olisi omiaan vähentämään tekojen moitittavuutta. Tämä tuskin on tavoiteltavaa.

Ajoneuvokohtainen liikennevirhemaksu

Esitysluonnoksen ajoneuvokohtaista liikennevirhemaksua koskevat ehdotukset merkitsisivät luopumista syyttömyysolettamasta ja syyttäjän todistustaakasta. Luonnoksen mukaan liikennevirhemaksun määränneeltä viranomaiselta ei edellytettäisi mitään näyttöä rikkomuksesta ja sen tekijästä. Tekoon syyllistymisen tutkiminen jäisi mahdollisen muutoksenhaun varaan, jossa asianosaisen olisi esitettävä perusteet syyttömyytensä tueksi. Tämä on vastoin oikeusjärjestelmämme peruseriaatteita. Ehdotetun tieliikennelain 175 §:n mukaan ajoneuvon omistaja tai haltija vapautuisi vastuusta, mikäli hän ilmoittaisi, kenen käytössä ajoneuvo on ollut rikkomuksen teko hetkellä. Useimmissa tapauksissa tämä merkitsisi sitä, että asianomaisen olisi vastuusta vapautuakseen ilmoitettava läheisensä kuljettajaksi, mikä on vastoin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 18 §:ssä säädettyä itsekriminointisuoja.

Lopuksi

Kuten edellä on todettu, esitysluonnoksen ehdotukset merkitsisivät muutoksia keskeisiin oikeudellisiin periaatteisiin ja heikennyksiä kansalaisten oikeusturvaan. Edellä todettujen ongelmien

lisäksi esitysluonnos merkitsisi sitä, että liikennekäyttäjien rikosoikeudellinen arviointi tulisi jatkossa tapahtumaan kahdessa eri tuomioistuinlinjassa. Muutoksen seurauksena olisi mahdollista, että yleiset tuomioistuimet ja hallintotuomioistuimet arvioisivat samanlaista ja samankaltaista liikennekäyttäjien rikosoikeudellista vastuuta eri tavalla. Tämä olisi ongelmallista paitsi oikeuskäytännön ennakoitavuuden myös kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta.

Valitettavasti käräjäoikeudella ei ole resursseja perehtyä esitysluonnokseen yksityiskohtaisemmin. Joka tapauksessa on selvää, että ehdotetut muutokset vaativat perusteellista jatkovalmistelua ja harkintaa.

Laamanni

Riku Jaakkola

Ojala Katja
Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus